בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תפ"א

פרשת
וירא
תשפ"ה

ניתן לשמוע את השיעור בקו החדש:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **וַיֵּרָא**, פרשה שהיא לימוד נצחי על **גילוי שכינה** לנשמות ישראל; ידוע לנו הכלל הגדול: **'מעשה אבות סימן לבנים'**, כי הסיפורים של התורה הקדושה הם לימודים נצחיים לנשמות ישראל! **כל מה שקרה לאבות הקדושים זה כדי שאנחנו - צאצאיהם - נלמד איך להתנהג בימי חיינו!**

ועל־כן הפרשה מתחילה בלשון נסתר: "**וַיֵּרָא 'אֵלָיו' ה'**", ולא כתוב "וירא ה' **אל אברהם**" [וכמובא לשונות כאלה בפסוקים רבים אחרים], ו**'אֵלָיו'** הוא שם כללי הכולל את כל נשמות ישראל.

מוהרא"ש הקדוש אמר: **'אֵלָיו'** ראשי־תיבות (קהלת ז, ב) "**וְ'הַחַי יִ'תֵּן אֶ'ל לִ'בּוֹ**", שזה ענין של אדם הזוכה **לחיות!** העבודה של האדם בזה העולם צריכה להיות - שהוא יזכה לתואר של **'חי'**, ומהו אדם הזוכה להיות **'חי'**? מסביר רבינו (ליקו"מ, ח"א, סי' כ"א בסופו), שיש ענין של **'חיים נצחיים'** - שאדם חי לנצח!

ולכאורה, מה שייך להגיד על אדם שהוא 'חי לנצח' - הלא כל אדם יודע שהימים בזה העולם יש להם זמן, ולכל אחד יש את סך השנים שהוא זוכה לחיות בזה העולם, ומה שייך הענין הזה של **'חיים נצחיים'**?

אבל מסביר רבינו שם, שאדם הזוכה להיכלל בשורשו, להיות דבוק בחי החיים - הקב"ה, גם הוא חי חיים נצחיים! ואצלו אין חילוק בין הזמן שהוא פה בזה העולם - אל הזמן אחר שהוא יוצא מזה העולם [רבינו הצביע אז על הבית־עלמין ואמר זאת], כי הוא חי תמיד! כי זה החיים של האדם - כפי קדושת ודביקות נשמתו, ושהוא זוכה להידבק בהקב"ה, אז הוא

'חי'!

וזהו דאיתא בגמרא (ברכות ח"ז:) על הפסוק (ש"ב כג, כ) **"וּבְנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי"**, שואלת הגמרא: **'בן איש חי, אטו כולי עלמא בני מתי נינהו?'** עונה הגמרא: **'בן איש חי, שאפילו במיתתו קרוי חי'**; כי אצל הצדיקים יש מושג של 'חיים נצחיים' - שהם חיים תמיד!

הכלל, מי שרוצה לדבק את עצמו לשורשו - להקב"ה, להתורה והמצוות, והחיים שלו הם חיים של צדקה וחסד - לזכות את הבריות, לזכות הרבים, האדם הזה הוא חי לנצח!

זה פירוש: "וְ'חַי יְ'תֵן אָ'ל לְ'בּוֹ" - שאדם ישים אל ליבו את ענין ה'**חיים**'! והפסוק הזה מתחיל בלשון: **"טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה"**, ומסיים: **"וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ"**; כי זה בדיוק העניין האמור, שאדם הזוכה **לחיות** ולקיים **"וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ"**, אזי הוא מבין שאם יש ח"ו איזה מושג של **"בֵּית אֵבֶל"**, ומאידך - ענין של **"בֵּית מִשְׁתֶּה"**, אפשר לאדם להיות **תמיד** בבחינת **'חי'**, ושום דבר בעולם לא יכול לשבור אותו לגרום לו עצבות ומרה שחורה ח"ו, כי הלב שלו חי! **החיים של האדם תלויים בליבו, וכשאדם תמיד מחפש ומבקש איך לקשר את עצמו אל הקב"ה, אזי אז מתקיים אצלו "וַיֵּרָא אֵלָיו ה'" - הקב"ה יתגלה אליו!**

כל אדם, כל רצונו וכיסופו תמיד - בוודאי - לזכות ל**'גילוי שכינה'**, שהקב"ה יתראה אליו. והנה אדם אומר: 'מה שייך אליי?... אני בן־אדם כ"כ פשוט, והלוואי 'פשוט'... אני מרגיש את עצמי הרבה פחות מ'פשוט'... אז מה אתה מדבר אליי עם ענין של **"וַיֵּרָא אֵלָיו ה'"** - שהקב"ה יתגלה אליי?'...

אבל זה תלוי כפי הרצון של האדם; אדם שהוא מבין שכל קיומו בזה העולם הוא רק כדי לזכות לקשר את עצמו להקב"ה, וכל המבט שלו, כל השאיפה שלו וכל החיים שלו, הוא כדי לזכות לעצמו רכוש נצחי, והוא לא דואג רק על גופו הגשמי...

שהנה בוודאי אדם צריך לשמור על בריאות גופו, וכמו שרבינו אומר בספר־המידות (אות תשובה, סע' פד): **'תִּקּוּן הַגּוּף קֹדֶם תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ'**; וכמאמר הבעש"ט הקדוש: **'חור קטן בגוף, חור גדול בנשמה'**; אסור לאדם להפקיר את הגוף שלו! צריכים להיזהר בזה בתכלית הזהירות!

דוגמא לענין **'שמירה על הגוף'** הוא בעניין של אכילה, שזה מצוי מאד אצל בני־אדם, שיש כאלו שקשה להם מאד לשלוט על תאוות האכילה, וכל דבר־מאכל שהם רואים, ונראה להם שזה טעים ומשמח אותם - הם מיד אוכלים בלי שום שליטה עצמית... **דברים שאדם יודע שאינם בריאים - עליו לשמור מאד! הקב"ה נתן לך גוף - תשמור עליו! אל תאכל דברים שאסורים לך לאכול!**

ובפרט בן־אדם שהוא רגיש לכל מיני סוגי מאכלים - רגיש לסוכר או למלח וכו' [כל אחד כפי עניינו שיודע בעצמו],

וכן בכלליות - שאדם יתגבר על תאוות גופו, ולא יאכל בלי שום מחשבה...

בתחילת ליקוטי־מוהר"ן, מובא "שיר נעים" שכתב רביז"ל [הוא שיר נפלא שרבינו הכניס בו הרבה עניינים, והכל עפ"י ראשי־תיבות שמו ושם אביו], והנה על־פי־רוב, הסיום של העניין - זה משהו שכולל את הכל וכו' [על־דרך **'הכל הולך אחר החתום'** (ברכות יב.)], ואיך רבינו סיים את ה"שיר נעים" הנפלא הזה? **'נאכל לבד לקיום נפשותינו, ולמעט תאוות טבענו - חזק'**; כך רבינו מסיים את השיר הזה - שמונח בו הרבה דברים נוראים ונפלאים!

כי זו עבודה גדולה שאדם יזכה לאכול **'לקיום נפשותינו'**, כי הרי אדם מוכרח לאכול - לקיום הנפש, הוא לא יכול לצום... רבינו בכלל לא אחז מעניין של צומות - שאדם יקבל על עצמו צום [מלבד המובא בשו"ע], ואדם שאוכל - עליו לאכול **'לקיום נפשותינו'**, בשביל 'קיום הנפש', **'ולמעט תאוות טבענו'** - ובמילים אלו של רבינו יש מסר חזק: **אפשר לאכול, ויחד עם זאת: 'למעט תאוות טבענו'! אתה אכן אוכל, לא אומרים לך לצום... אבל זה 'למעט תאוות טבענו' - תאכל דברים בריאים!**

וכשמדברים מ**'דברים בריאים'**, לא אומרים לבן־אדם שיהיה 'טבעוני'... **מה שהתורה מתירה לאדם לאכול - זהו זה! לא יכולים להיות יותר חכמים מהתורה!** יש כאלו 'טבעונים', שהם כאילו 'רחמנים', ואומרים "מה פתאום לאכול בעל־חי"... **אלו שטויות!** הקב"ה התיר לנו - מזמן בני נח - לאכול בעלי־חיים, ואין חכמות אחרות!

וכמובן, צריכים לדקדק מאד בזה, שהכל יהיה בתכלית הכשרות, לא לאכול כל דבר... **ובפרט במאכלי בשר - צריכים השגחה מאד מיוחדת וחזקה, שהכל יהיה בתכלית הכשרות!** ואם ביררת שהבשר שאתה אוכל הוא באחריות והשגחה מדוקדקת מאד - אוכלים בלי כל־מיני שטויות של 'טבעונים' וכו', אוכלים **'לקיום נפשותינו ולמעט תאוות טבענו'**.

זה העניין של **'תִּקּוּן הַגּוּף קֹדֶם תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ'** - עניין של **אכילה**, וכן בשאר עניינים שאדם צריך לשמור על גופו, שלא יפקיר את גופו בדברים מסוכנים, ה' ישמור, אדם צריך לשמור על עצמו!

דוגמא נוספת בעניין זה: אדם שיש רישיון, והוא נוהג על רכב, כמה צריך לדקדק ולשמור שלא יסע, חס ושלום, בדרך של פראות, ויזהר מאד שלא יגיע לדברים מסוכנים ח"ו! כל זה בכלל 'שמירת הנפש והגוף', שיש בזה הלכות שלימות - 'הִלְכוֹת שְׁמִירַת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ'.

זה הדבר הראשון לאדם הרוצה לזכות לדביקות הקב"ה, הוא צריך לשמור על הגוף שלו, שהגוף שלו יהיה חזק ובריא!

וכשאדם רוצה שיבוא לעניין של "**וַיֵּרָא אֵלָיו ה'**" - שהקב"ה יתגלה אליו, התורה הקדושה מראה לנו תמונה

ברורה ובהירה מאהלו של אברהם אבינו - מה קורה שם, איך הוא מתנהג:

ראש וראשון הוא קיבל פקודה מהקב"ה למול את עצמו - בגיל מאד מבוגר [הוא כבר היה בגיל תשעים ותשע], והוא מקיים את ציווי ה' - לא מסתכל על שום דבר! **איזו מסירות נפש היתה לו לעשות זאת בגיל כזה, אבל הוא עשה את זה בשמחה גדולה ובמסירות נפש ולא הסתכל על שום דבר!**

ומובא במדרש, שהיו לאברהם אבינו שלושה חברים - אשכול, ענר וממרא, ואברהם אבינו דיבר עמם וסיפר עמהם מעניין ברית המילה, ובוודאי כל הסיפור של אברהם אבינו עמהם היה בשביל לגלות להם שהקב"ה מנהיג את העולם, וצריכים לקבל את ציווי ה' וכו', וכששמעו זאת - ענר ואשכול אמרו 'הרי אתה זקן... זו סכנה'... וכמובן - אברהם אבינו לא קיבל זאת, בני־אדם מנסים לרחק אותו ולהחליש דעתו?!... והנה הוא בא לממרא - ממרא חיזק אותו ואמר: 'הרי היית כבר באור כשדים, היית אמור להישרף... והנה הקב"ה הציל אותך, אז הקב"ה אומר לך עכשיו למול - איזו שאלה יש בזה?'...

וכתוב במדרש, שעל־כן הקב"ה התגלה לאברהם אבינו "בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא" - בחלק של ממרא, וכמובא בקיצור בדברי רש"י: '**בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא. הוּא שֶׁנָּתַן לוֹ עֵצָה עַל הַמִּילָה**'; שאכן בוודאי אברהם אבינו היה מוכן לעשות את רצון ה' - אין בזה שום שאלה, בוודאי אברהם אבינו הלך לקיים את ציווי ה', אבל הוא זה שנתן לו התחזקות על זה! ומה באמת היתה כוונתו של אברהם אבינו בזה שדיבר עמהם על זה? כי בזה הוא חיזק אותם על העניין!

וכמו שמצינו בסוף הפרשה הקודמת, שאברהם אבינו לא מל רק את עצמו, אלא "**וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן נֵכָר נִמֹּלוּ אִתּוֹ**" (בראשית יז, כז), והיתה שם גבעה שלימה של ערלות! זה אברהם אבינו, שהוא גילה ופרסם לכולם '**הקב"ה הוא בורא עולם, והוא מצוה אותנו על המצוה הקדושה של ברית מילה!**'.

והנה איתא ברש"י בתחילת הפרשה: '**וַיֵּרָא אֵלָיו. לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה**'; כי היה יום שלישי למילתו, והקב"ה ביקר אותו. והנה, מלבד הפירוש הפשוט של המילה '**חולה**' - שהכוונה היא על אדם שהוא חלוש ולא מרגיש טוב, אנחנו מוצאים ג"כ שלשון '**חולה**' היא לשון **שמחה**, וכדאיתא במדרש (ויקרא רבה יא, ט): '**עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָיוֹת רֹאשׁ חוֹלָה לַצַּדִּיקִים לָעָתִיד לָבוֹא**'; שזה ענין של '**מָחוֹל**', מורה על **שמחה**.

והקב"ה ידע את השמחה הגדולה שהיתה לאברהם אבינו בקיום מצוותיו, והקב"ה בא 'לבקר את **החולה**' - לבקר ולראות מה האדם הזה עושה אחר שמסר נפשו למילה - הן לעצמו, והן שֶׁמָּל את כל אנשי ביתו [שהיו מאות אנשים ואולי אפילו אלפים; הרי לכל הפחות היו 813, וכמ"ש בפרשה הקודמת בעת המלחמה עם המלכים, שהיו "**יְלִידֵי**

בֵּיתוֹ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת" (בראשית יד, יד)]; אברהם אבינו מסר נפשו לקיים את מצות ה'!

וזה ענין ברית מילה, שאדם זוכה להיכנס לבריתו של אברהם אבינו - הוא מקבל את הכח שעכשיו יכול להיות אצלו ענין של **"וַיֵּרָא אֵלָיו ה'"**, שזה כתוב אחר שזכה אברהם אבינו לקיים מצות ברית מילה, ואז הוא זוכה לגילוי כ"כ גדול, **שזה שייך גם לכל אחד ואחד מישראל שזכה להיכנס בבריתו של אברהם אבינו ביום השמיני - הוריו מלו אותו ב"ה - אז עכשיו הוא מוכן לזכות שהקב"ה יתגלה אליו!**

זה מה שהיה אצל אברהם אבינו, שמתוך השמחה של המצוה - הקב"ה בא לבקר אותו: **'אני צריך לראות את הצדיק הזה, כמה הוא שמח עם מצוותי!'...**

והנה, כל עניינו של אברהם אבינו היה לקרב נשמות להקב"ה, וכמו שקראנו בתחילת פרשת לך-לך: **"וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן"** - זה היה כל עניינו!

רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ, ח"א, סי' נג): מה שאברהם אבינו היה מקרב נפשות להקב"ה ולאור האמונה הקדושה, לא היה בשביל כבוד עצמו כלל, אלא רק להרבות כבוד שמים! זה היה כל כיסופו ורצונו של אברהם אבינו! הוא זכה להכיר את הקב"ה - בגיל שלוש או בגיל מ"ח (ב' שיטות בב"ר ל, ח) - ומיד כשהכיר את בוראו הוא החליט: **'אני אגלה כבוד הקב"ה לכל הבריות כולם!'...**

ואכן, זהו הסימן על אדם שזוכה להתקרב אל הקדושה - הן להתקרב לצדיקים שמקרבים אותו להקב"ה, והן בכלליות, שזכינו להתקרב לרבינו במתנת חינם, שצריכים לדעת: **זו מתנה עליונה!** כמה אדם צריך להודות להקב"ה שהוא זכה לזה - באיזו דרך שהיא, כל אחד כפי עניינו איך הוא זכה להגיע לרבינו - אחד ע"י ספר, השני ע"י חבר, כל אחד כפי דרכו, כמה עליו להודות להקב"ה שהוא זכה לזה! **ומה הסימן על אדם שהוא באמת מכיר את הטובה שהוא זכה לה? כשהולך לו בחיים: 'אני אגלה ואפרסם את הצדיק הזה!'...**

מוהרא"ש תמיד היה מספר, שהוא זכה להתקרב לרבינו בגיל צעיר - כשהיה בן 61, וכבר נכנס בו כזה חשק ורצון: **'זכיתי להכיר את הצדיק הזה? זכיתי להתקרב אל הרבי הזה? אני אלך ואגלה אותו בכל העולם!'...** ואדם יאמר: 'אבל אני אדם יחיד'... ובפרט מוהרא"ש - היה אז ממש בחור צעיר, **אבל העיקר שהרצון בוער בו - 'אני מוכרח לגלות אותו לכולם!'... ואדם שיש בו רצון - הקב"ה נותן בו את הכח לבצע את זה!**

ורבינו מסביר בתורה נ"ג הנ"ל, שאז אברהם אבינו קיבל את האות ה"א תוספת על שמו, ובמקום 'אברם' נעשה 'אברהם', וכן 'שרי' נעשתה 'שרה', כי **ה"א** רומזת לענין של **דעת**, בבחינת (בראשית יז, ה) **"כִּי 'אַב' הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ"** - אתה עכשיו יכול לגלות את הקב"ה, את אור השכינה, לכל העולם כולו! וכן

'שרי' נעשה 'שרה' - שהיא "**שרה על כל העולם**", שזו עבודה קדושה הן לגבר הן לאשה כשנכנס בהם רוח קדושה וטהרה, הם יודעים: '**זכיתי בזכויות חינם להתקרב לצדיק כזה? אני מוכרח/ת לגלות אותו לכל העולם כולו!**'...

ואברהם ושרה עסקו בזה בתמימות ופשיטות, וכדברי הפסוק: "**וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן**", אומר רש"י: '**אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת את הנשים**'; וכך התחילה אלקותו יתברך להתגלות בכל העולם כולו...

וכמו שיהיה כתוב בפרשת שבוע הבא, כשאברהם אבינו שלח את אליעזר למצוא שידוך ליצחק, הוא אמר (בראשית כד, ז) "**ה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לְקָחַנִי מִבֵּית אָבִי**", אומר רש"י: '**ולא אמר ואלהי הארץ, אמר לו עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ, שהרגלתיו בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי, היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו, ושמו לא היה רגיל בארץ**'; כי אכן גם לפני אברהם אבינו היו צדיקים - אדם, נח, מתושלח וכו', וכולם ידעו שיש 'אלקי השמים' ['כולם ידעו' היינו אלו שרצו לדעת...], **אבל אברהם אבינו השכין את השכינה הקדושה בארץ! הוא גילה ופרסם לבני־אדם: הקב"ה נמצא פה, בבית שלך! הבית שלך צריך להיות עפ"י לימודי ומצוות התורה הקדושה, וכל החיים שלך צריכים להיות עפ"י התורה! חיי היום-יום שלך צריכים להיות "עַל פִּי ה'"!**

זו היתה העבודה של אברהם אבינו, והנה הקב"ה מצווה לו למול - הוא מקיים את המצוה במסירות נפש.

ועתה, בתחילת הפרשה, היה יום השלישי למילתו של אברהם אבינו, ואומר הפסוק: "**וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם**"; מדוע אברהם אבינו 'יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל'? כי כאמור, זהו כל ענייני של אברהם אבינו: '**אני צריך לקרב עוד נשמות להקב"ה!**'...

ועל־כן מקומו של אברהם אבינו היה תמיד על פתח האהל, היה לו שם 'אָשֶׁל', והיו ארבעה פתחים לאהלו - לכל ארבעת הכיוונים, שמכל צד שאדם מגיע: **בוא, תיכנס!** באת ממזרח, באת ממערב, מצפון או מדרום, לא משנה - **תיכנס!** ובפשטות העניין בזה, שאדם ייכנס מכל צד שממנו הגיע, ולא שיגיע מצד מסוים - ולא יהיה שם פתח... **לא משנה מאיפה אתה מגיע - אתה נכנס!**

הבה ונתבונן בלשונו הזהב של רש"י הקדוש: מדוע אברהם אבינו יושב על פתח אהלו? אומר רש"י: '**לִרְאוֹת אִם יֵשׁ עוֹבֵר וְשָׁב וַיַּכְנִיסֵם בְּבֵיתוֹ**' - אברהם אבינו מסתכל אם יש אדם שהוא "**עוֹבֵר וָשָׁב**", שזה מרמז על אדם ש**עובר** עליו בחיים, שזה סובב על כל אחד ואחד, ובפרט לפני שזוכה להתקרב לצדיקים, לפני שהוא זוכה לקחת את עצמו בידיים, עובר עליו הרבה... אבל תמיד יש לו את ה'מצפון' - '**אבל אני רוצה לחזור בתשובה!**'... אברהם אבינו מחפש את אלו הנשמות! הוא מחפש את מי שהוא "**עוֹבֵר - וָשָׁב**", אף שעובר עליו מה שעובר - בכוחו **להשיבו**

ולהחזירו בתשובה, אזי מכניס אותו באהלו - **יש לי בשבילך! אני אקרב אותך!**

וזוהי מעלת הצדיקים, שתמיד יש להם דיבורים בשביל כל אחד ואחד; **רבינו** אומר (ליקו"מ ח"ב סי' סח, ועוד), שהצדיק הוא מקשר שמים וארץ ביחד! יש לו דיבורים ל**'דרי מעלה'** - לאנשים גבוהים שכבר אוחזים בעבודת ה', גם להם יש לו דיבורים, הוא מגלה להם שידעו: **אתה חושב שאתה 'גדול'? אתה חושב שכבר זכית להיות 'עובד ה'? עדיין לא התחלת כלום!** ומצד שני - יש לו דיבורים לכל ה**'דרי מטה'**, שהנה אדם יחשוב 'אני הכי גרוע, הכי שפל, כבר אין מה לדבר ממני'... **והצדיק מגלה לך שאתה קרוב וסמוך להקב"ה!**

זה הכח של הצדיקים, שהם יושבים **"פֶּתַח הָאֹהֶל"**, ולא משנה מאיזה כיוון אתה מגיע - העיקר שאתה **"עוֹבֵר וָשָׁב"**, ואברהם אבינו רואה אותך, והנה אתה נכנס...

ולכאורה יש להבין, איך ייתכן שאברהם אבינו ראה את כל אחד שמגיע אם הוא יושב רק על פתח אחד של האוהל? הלא ארבעה כיוונים יש לאוהל, ואיך הוא יכול לשבת בארבעה כיוונים בו-זמנית?...

העניין הזה יובן עפ"י מה שמסופר בדברי רבנו ז"ל (ליקו"מ, ח"א, סי' קסב): **'בִּימֵי הַמַּגִּיד זַ"ל, הָיָה אִישׁ עָשִׁיר וּמְיֻחָס, וְהָיָה מִתְנַגֵּד לְאַנְשֵׁי הַמַּגִּיד, וְסִפְּרוּ לוֹ אֲנָשָׁיו מִזֶּה הָאִישׁ, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיִּרְאוּ לְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁיַּעֲזֹר לָהֶם'** - כי רבנו ז"ל גילה, שבן־אדם שהוא חשוב - ובפרט אם יש לו איזו מעלה, שהוא עשיר ומיוחס וכו', בוודאי יש לו נשמה גבוהה וקדושה מאד, וצריכים לקרב אותו, ועל־כן ציווה המגיד ממעזריטש שיקרבו אותו, **'וְכֵן עָשׂוּ'** - אכן הם קרבו אותו, **'עַד שֶׁעָזְרָם ה' שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְהַמַּגִּיד זַ"ל, וְנַעֲשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר יְרֵא שָׁמַיִם, אַךְ הִתְחִיל לֵירֵד מִנְּכָסָיו'**, והמגיד זי"ע הסביר להם מדוע כך נעשה עמו: **וְאָמַר הַמַּגִּיד זַ"ל שֶׁאִלּוּ שְׁנֵיהֶם אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הַיְנוּ תּוֹרָה וּגְדֻלָּה, כִּי** (בָּבָא בָּתְרָא כה:) **'הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים[א]'** - היינו שיתפלל לצד דרום, **'לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין'** - יתפלל לצד צפון, כי השפעת הכסף באה מצפון, וכמ"ש (איוב לז, כב) "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה"; וממילא **'נִמְצָא, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַחְכִּים עוֹמֵד לְדָרוֹם, עַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲשִׁיר, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּדָרוֹם אֲזַי אֵינֶנּוּ בְּצָפוֹן, וַעֲשִׁירוּת בְּצָפוֹן, וְכֵן לְהֶפֶךְ'**; ולכן כשהוא התחיל להחכים - ירד מנכסיו.

ומסיים שם רבינו ז"ל[ב]: **'כִּי אִם, אִם הוּא בְּתַכְלִית הֶעָנְוּתוּת שֶׁהוּא אֵין מַמָּשׁ, אֲזַי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּשׁוּם צַד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר עָלָיו שֶׁהוּא בְּצָפוֹן אוֹ בְּדָרוֹם מְאַחֵר שֶׁהוּא אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ, עַל כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה תּוֹרָה**

א. ועל־כן המנורה שהיתה בבית־המקדש, היתה בדרום ההיכל.

ב. רבינו לא אמר שכך סיים המגיד את דבריו, אלא רבינו בעצמו סיים זאת.

וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד'; שזה הלימוד של רבינו, שרבינו מביא אותנו להשגה זו - שאתה אינך עומד לא בצפון, לא בדרום, לא במזרח ולא במערב, אתה כלום! אתה 'אַיִן'! בטל ומבוטל לגמרי! נמצא שאתה בכל מקום... ואפשר שיהיה לך הן חכמה והן עשירות - הכל! ולא תהא שום סתירה ביניהם...

נמצא לפי זה, שמובן מאד ענין האוהל של אברהם אבינו, כי שאלנו: הרי יש ארבעה פתחים לאוהל, ואברהם אבינו לכאורה יושב על פתח אוהל אחד, א"כ איך יראה את מי שבא בג' שאר הפתחים?... אבל אברהם אבינו הוא צדיק כזה שאין לו שום בעיה בזה... הוא רואה אדם שבא מהצד השני - הוא כבר שם... והנה הוא כבר פה...

כי אברהם אבינו לא היה כמו אחד שיושב בפתח אוהלו עם כיסא נוח בצד דרום, והוא ממתין שיבוא איזה אורח... אברהם אבינו היה אַיִן ממש, והמבט שלו היה על כל מקום, וכך היה יכול לראות היטב ולהסתכל האם יש "**עוֹבֵר וָשָׁב**" - הן בדרום, הן בצפון, במזרח או במערב, אברהם אבינו כבר שם! הוא כבר מכניס אותו! '**בֹּא וַתִּשְׁמַע דְּבָרַי, תָּבִין מָה אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בַּחַיִּים**'...

זה פירוש דברי הפסוק: "**וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל**" - אברהם אבינו ישב בפתח האוהל אף שהיה חלוש מאד, ביום שלישי למילתו [שאז הכאבים יותר חמורים והחלישות גדולה היא], הוא לא שם ליבו לזה - הוא עכשיו יושב בפתח האוהל כי '**אני צריך לקרב עוד בן אדם כדי לגלות לו מהקב"ה!**'...

רבינו רצה כ"כ שנקרב בני אדם ונדבר עמם דיבורי אמונה וירא שמים - כל אחד כפי עניינו, שזה ענין להפיץ אור רבינו ולזכות אחרים, וכן להדפיס ספרי רבינו, וזה שייך הן לגברים והן לנשים - כל אחד כפי עניינו 'מֻכְרָח לְגַלּוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּאן אוֹר גָּדוֹל! אִם אֲנִי זָכִיתִי לָדַעַת מִכָּאן דְּבָרִים - אֲנִי מֻכְרָח גַּם לְגַלּוֹת לַאֲחֵרִים!'...

וזו המעלה של אברהם אבינו, שהוא "יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל '**כְּחֹם הַיּוֹם**'", מהו החום הזה? אומרים חכמינו הקדושים, שהקב"ה לא רצה להטריח את אברהם אבינו, כי הקב"ה יודע שזו כל חיותו של אברהם אבינו - להכניס בני אדם ולקרב אותם, אז הקב"ה הוציא חמה שנרתיקה, ונעשה יום מאד מאד חם, ובני אדם לא יצאו על הרחוב... ואברהם אבינו יושב שם ומבקש: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי צָרִיךְ לְקָרֵב אֲנָשִׁים! בֵּין אִם חַם וּבֵין אִם קַר - אֲנִי צָרִיךְ לְקָרֵב אֲנָשִׁים!**'...

הקב"ה רואה את רצונו הקדוש והטהור של אברהם אבינו, ושולח לו מלאכים...

והשאלה היא: אמנם הם נשלחו כדי לפייס את אברהם אבינו, אבל סוף כל סוף אלו מלאכים... ואכן, יש שיטות בדברי חכמינו הקדושים בעניין הזה - יש אומרים שאברהם אבינו חשב שהם בני אדם, ויש שיטות שהוא ידע שהם מלאכים, וכמובא ברש"י ובמדרש,

שאברהם אבינו ידע שהם מלאכים, א"כ מה אברהם אבינו עושה עם המלאכים?... וכי הוא ישב ויקרב את המלאכים?!... הוא יודעים טוב את המלאכה... הם באים ממקום גבוה - ויש מקום לקרבם?

אבל רביינו הקדוש אומר בפירוש (ליקו"מ ח"ב סי' ז) שיש כח לצדיקים לדבר הן ל'**דרי מטה**' והן ל'**דרי מעלה**'! יש להם לצדיקים דיבורים גם למלאכים! הצדיקים יכולים ללמד גם אותם!

ובליקו"מ ח"ב סי' א' אומר רבינו, שבעצם איש הישראלי נברא כדי שיהא לו יותר כח מהמלאכים, וכדאיתא בדברי חכמינו הקדושים (ירושלמי שבת פ"ב): '**עֲתִידִין צַדִּיקִים, שֶׁיִּהְיֶה מְחָצָתָן לְפָנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת**', **שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר כג, כג): "**כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל**" - שהמלאכים יצטרכו לשאול מישראל, כשירצו לידע מַה פָּעַל אֵל! **המלאכים מגיעים לאברהם אבינו ושואלים מַה פָּעַל אֵל!**

שזה בעצם מרומז בפסוק שמובא בהמשך הפרשה, שהם שאלו אותו "**אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ**", פירשו צדיקים: 'שרה' היא השכינה הקדושה, והמלאכים שואלים: '**אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ?**' - איך אתה זוכה לכאלה גילויים?... ועל זה הוא עונה: "**וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל**" - 'זה הבית שלי'! **הבית שלי זה 'גילוי שכינה'!**

וכשמלאכים רואים דבר כזה - אצלם זה חידוש גדול... 'מלאך' הוא 'שכל נבדל', אין לו ניסיונות שיש לבן־אדם בזה העולם [ומובא, שהיו מלאכים שהורידום לזה העולם, והם לא החזיקו מעמד, ה' ישמור...], אבל הם ג"כ צריכים התחזקות, כי אמנם הם מלאכים, אבל הקב"ה הוריד אותם לזה העולם כדי שיבואו לאברהם אבינו, ויקבלו ממנו - ישמעו ממנו וידברו אִתּוֹ, ואף יתן להם לאכול! ואיזו סעודה הוא עשה להם...

אברהם אבינו אומר להם: "**וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ**" - 'עֵץ דָּא צַדִּיק' (תיקוני זוהר כא.), הוא אומר להם: 'תבואו לכאן, תשבו פה, תשענו תחת העץ'...

ולפני־כן אומר להם: "**יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם**" - מה זה '**מים**'? גילוי אלקות, בבחינת "**מימי החסד**"[ג], וכן: '**מים**' זה תורה (תענית ז.) '**מים**' זה תפילה (איכה ב, יט) '**מים**' זה תשובה (ירושלמי תענית ב, ז), ולאברהם אבינו יש דרך לתת גם למלאכים **טַעַם** מן המים האלו - "'**מְעַט**' מַיִם", '**מְעַט**' אותיות '**טַעַם**'!

וממשיך: "**וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם**" - מה הם ה'רגליים' של המלאכים? כתיב (יחזקאל א, ז): "**וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה**" - המלאכים עומדים על רגל אחת, ועל־כן הם נקראים '**עומדים**', וכמו שאומר הנביא ליהושע הכהן הגדול (זכריה ג, ז) "**וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה**", כי בן־אדם נקרא '**מהלך**', והמלאך נקרא '**עומד**', והוא רגיל כבר בזה - זה העניין שלו, אבל

ג. כתיב (ישעיה יא, ט) "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים".

אברהם אבינו מגלה לו: "**וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם**" - אני יכול לתת לכם דרך שגם אתם תהא לכם עֲלִיָּה!

וזה בעצם מה שזכו המלאכים בביאתם לאברהם אבינו, שאמנם היתה להם '**ירידה**' מן השמים, אבל מהירידה הזאת לזה העולם - הם קיבלו '**עֲלִיָּה**', אברהם אבינו גילה להם: "**וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ**" - תקבלו משענת והתחזקות תחת העץ של הצדיק!

ואיתא בזוהר, שהיה לו לאברהם אבינו כזה עץ קדוש, שתמיד בעת שהגיעו אורחים - הוא הושיב אותם תחת אותו העץ, ואם העץ היה פורש את הענפים שלו על האדם ועושים עליו צל - הוא בסדר... יכולים כבר לקרב אותו! הוא כבר מוכן, ויכולים לדבר אתו.

ברם, אם ראה אברהם אבינו, שהענפים של העץ עומדים הם, ואינם מכסים את הנמצא תחתיו, הוא הבין שהאדם הזה צריך עדיין טהרה, ואיתא שם בזוהר שהיה שם ליד העץ - מַעְיָן, והורה לו אברהם אבינו לרדת ולטבול...

שזו מעלת האדם הזוכה להתקרב לצדיק, הוא רוצה להגיע לדברים גדולים וגבוהים מאד, אבל אדם מוכרח להיות נזהר בטהרת גופו - שיהיה טהור בכל עת; כמה רבינו לימד אותנו את זה, ורבי נתן חיזק אותנו מאד על זה - שאדם יהיה טהור בכל עת, ויזהר לטבול במקוה כל יום! 'אבל אין לי זמן... אני ממהר מאד בבוקר... קמתי מאוחר ואני צריך לרוץ לעבודה'... אדם צריך לקום כמה דקות לפני־כן, ויתחיל את היום כשהוא קפץ לתוך המקוה - וקיבל טהרה, ואז שייך אח"כ שאברהם אבינו יקרב אותו, וירצה לדבר אתו, ויכניס אותו אליו, וילמדו את כל הלימודים הקדושים...

שזהו "**וְאֶקְחָה פַּת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם**" - אברהם אבינו אומר 'אני אביא לכם פת לחם', שזה המאכלים של הצדיק - שזה סוג אחר לגמרי... וזה שייך אפילו למלאכים!

ואכן, זו השאלה שכל המפרשים שואלים כאן: אם הם מלאכים, מה שייך שנותן להם דבר־מאכל?... ורש"י על המקום מתרץ זאת ואומר שאע"פ שהיו מלאכים - הם לא שינו מן המנהג... אברהם אבינו הביא להם מאכלים - צריכים לאכול! אך עם־כל־זאת עדיין יש להבין: אם אכן הם מלאכים, מדוע אברהם אבינו צריך לתת להם מאכלים?

הענין הוא פשוט: **המאכלים של אברהם אבינו הם מאכלים קדושים!** המאכלים של אברהם אבינו הם בבחינת הַמָּן, שעליו כתיב (תהלים עח, כה) "**לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ**", ואומרים חכמינו הקדושים, שזה המאכל של המלאכים [כי יש ענין של אכילת המלאכים], ורבינו מסביר על הַמָּן, שזה ענין של שער החמישים וכו', והוא 'מאכל רוחני'!

ואין זה סתירה ל'מאכל גשמי' כלל וכלל, אדם יכול לאכול מאכל גשמי, אבל אם אדם זוכה לאכול בבחינת המוזכר לעיל בשירו של רבינו: '**לקיום נפשותינו**',

הוא יכול להגיע לדברים גדולים מאד, וכדאיתא בדברי רביז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' ז), שדווקא בשעת האכילה אפשר לאדם להגיע למושג של **'הֶאָרַת הָרָצוֹן'**! הנה הוא אוכל ארוחת בוקר, צהריים או ערב, ופתאום הוא מקבל כזאת התעוררות של רצון עד־כדי־כך שאומר רבינו: **"עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מָה הוּא רוֹצֶה"**; לפעמים בן־אדם מתעורר לכזאת השתוקקות שאי־אפשר בכלל לתאר זאת!

מובא בחיי־מוהר"ן (סי' תכה): **פַּעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "דּוּרְךְ אֱמוּנָה קֶען מֶען קוּמֶען צוּ אַזוֹי אַ רָצוֹן אַז מֶע זָאל נִיט וויסֶן וָואס מֶע וויל, מֶע זָאל שְׁרַיִיעֶן גְּוַיוואלְד בִּינְט מִיךְ וָואֲרְן אִיךְ וָוער וְכוּ' וְכוּ' וְכוּ'" [עַל יְדֵי אֱמוּנָה אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְכָזוֹ רָצוֹן שֶׁלֹּא יֵדַע מַה רוֹצֶה, שֶׁיִּצְעַק: אֲהָהּ קְשֹׁר אוֹתִי אֲנִי רוֹצֶה וְכוּ']**; בסוף השיחה מובא **"וְכוּ'"** כי בהשמטות יש לזה המשך [אינני יודע מדוע שמו את זה בהשמטות, אבל כך הוא], וכך מובא שם: **'קְשֹׁר אוֹתִי כִּי אֲנִי נִקְרָע לַחֲתִיכוֹת! אֲנִי רוֹצֶה לְהִכָּלֵל בְּךָ!'...**

זה הענין של **'הֶאָרַת הָרָצוֹן'** שיכול להיות לאדם, ומתי? אומר רבינו: זה יכול להיות דווקא בשעת האכילה! אתה באמצע הסעודה, ואתה אוכל בכשרות ובדרך-ארץ, וכמובן אתה נזהר בכל המצוות של הסעודה - נט"י, ברכת המוציא (כשאוכל לחם), והברכות שעושה עם כוונה, וכך הוא אוכל! וכן בעת האכילה ממש - אם אדם זוכה לישוב הדעת, בכל דבר שהוא אוכל - יש לו איזה ענין מיוחד וכו', **יש 'עבודת האכילה' שאדם יכול לזכות לה!**

ואלו הם המאכלים שאברהם אבינו מביא למלאכים [**'מאכלים'** אותיות **'מלאכים'**], שיש ענין כזה של **אכילת מן** השייכת למלאכים, שלזה זכו עם ישראל במדבר במשך ארבעים שנה ע"י משה רבינו, שאז זכו לאכול את המאכל של המלאכים, ואכן 'לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי מָן' (מכילתא בשלח, יז), כי זה היה צריך להיות המדרגה שלהם להיכנס אח"כ לארץ ישראל, וזו היתה ההכנה שלהם - שהם זיככו את כל הגוף שלהם, ולא היה אפילו פסולת מן האכילה הזאת - הכל עלה בתוך האיברים שלהם! כי זה המאכל של **'מלאכים'** קדושים - **'מאכלים'** קדושים!

והנה עתה הם זוכים להיות כאן בזה העולם אצל אברהם אבינו, והם רואים **'בן אדם'** הזוכה לכל זה! כי אברהם אבינו היה 'בן אדם' כאן בזה העולם, ולא עוד אלא שנולד לתרח... מהמקום הכי גרוע! תרח היה עובד ע"ז, ואברהם אבינו זכה להכיר את בוראו, והוא מוסר נפשו לגלות את האלקות לכולם! ומה הַשִּׂיא? **"וַיֵּרָא אֵלָיו ה'"**, ועתה כשהקב"ה מתגלה אליו - הוא יגלה אלקות גם למלאכים!

נמצא אפוא, שאין זו סתירה כלל וכלל בין ענין של **'אנשים'** ו**'מלאכים'**, ואכן הם היו לבושים כמו אנשים רגילים, אבל אברהם אבינו יודע היטב מי הם... איזה בן-אדם רגיל יכול להתקיים בחום כ"כ גדול? זה בלתי אפשרי... אז הוא

מבין שהם מלאכים, ואומר: **הקב"ה שולח לי עכשיו מלאכים? יש לי עבודה חדשה - אגלה גם להם!**

ומהעבודה הקדושה הזאת של גילוי אלקות גם למלאכים, אברהם אבינו מקבל עכשיו תוספת של דעת ושכל איך לקרב אנשים...

לא בחינם, שאחר כל הסיפור הזה עם המלאכים - ואיך שבישרו לאברהם אבינו ושרה אמנו שיוולד להם יצחק וכו', מה כתוב תיכף־ומיד באותה פרשה? לפעמים יש איזה 'הפסק' של פרשה בין הפסוקים, אבל פה אין שום הפסק, וזה כהמשך אחד ממש [וזה באמת פלא, מי שקצת משים לב לזה], כשבישרו המלאכים על לידת יצחק, שהוא יהיה ההמשכיות של עם ישראל, כתיב: "**וַתִּכַּחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחָקְתְּ**", וכתיב: "**וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחָקְתְּ**", ותיכף כתיב: "**וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם**" - כלומר, שתכף ומיד נכנסו לעניין אנשי סדום שהם "רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד" וכו', ומסיים הפסוק: "**וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם**" - אברהם אבינו הולך איתם! הקב"ה אומר "**הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם**"? - 'הרי אברהם אבינו מוסר נפשו כ"כ אל דבריי, והבטחתי לו כאלו הבטחות, ובוודאי שאגלה לו'... ועתה כשמגיעים אליו המלאכים, ואחד מהמלאכים האלו היתה לו שליחות להפוך את סדום, אין הוא כמו קודם שהגיע אל אברהם, כי עכשיו כשהיה אצל אברהם אבינו - הם שמעו כאלו דיבורים... ועכשיו כשהם הולכים להפוך את סדום - הם כבר בגישה אחרת לגמרי... ועל־כן "**וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם**" - אברהם הולך איתם!

ומי הם 'אנשי סדום'? אלו היו, ה' ישמור, האנשים הכי גרועים! והקב"ה החליט להפוך את כל המקום ולחסל את כל העניין הזה... והקב"ה אומר לאברהם אבינו בפירוש "**זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד**" - הם כבר הגיעו למצב שמוכרחים לעשות זאת...

ממשיך הפסוק: "**וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי ה'**" - אברהם אבינו לוקח עצמו עכשיו לעבודה קדושה! הנה ישנם 'אנשי סדום', ועתה הולכים המלאכים להפוך אותם, ואברהם אבינו אומר 'רגע, אני צריך עכשיו להתבודד'... "**וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי ה'**" - הוא מתחיל להתפלל ולבקש רחמים שיצילו את סדום - אולי יש איזה צדיק שם... אולי חמישים צדיקים, ארבעים וחמש, וכו' וכו',

והעניין בזה מסביר רש"י, כי הרים סדרום היא היתה חלק מהארצות שאברהם אבינו קיבל מהקב"ה - "סְדֹם וַעֲמֹרָה", ועל־כן הוא הרגיש שיש לו אחריות על הנעשה שם... **'אמנם הם לא הגיעו אל האוהל שלי, ואכן אם הם היו מגיעים אל האוהל שלי - הם לא היו נראים ככה... אבל אני מוכרח לעשות את הכל להציל אותם ולהחזיר אותם בתשובה!'...** כי אמנם הם היו "רעים וחטאים", אבל

אברהם אבינו יכול לדבר לכולם! **אם יש לו דיבורים בשביל המלאכים, אז יש לו דיבורים בשביל כל בני אדם...**

ועל־כן אברהם אבינו ביקש רחמים מהקב"ה עליהם, וכמו שרבינו אומר בספר־המידות[ד], שאדם צריך להתפלל על אנשי דורו, והנה אברהם אבינו חי באותו הדור, ויש כאלו אנשים בדור - מה עושים? אדם עלול להגיד: 'מה הם קשורים אליי'... ואכן כך היה אצל נֹחַ, שהתקיים אצל אנשי הדור ההוא "וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס", ואמנם הוא הזהיר אותם על כך [מובא, שכשהוא בנה את התיבה, הוא הזהיר על המבול וכו'] אבל לא פעל... הוא הזהיר, אבל אנשים עשו ממנו ליצנות... משא"כ אברהם אבינו, שהוא מחליט ואומר: **אני לא עוזב! יש אנשים "רָעִים וְחַטָּאִים"? אני אחזיר אותם בתשובה!** והוא מתחיל להתפלל ולבקש רחמים עליהם...

ולמעשה, הקב"ה הפך את סדום, כי היה טבעם רע מאד, ומה היה עיקר הרוע שלהם? **'בין אדם לחברו'!** מצות צדקה וחסד היה אצלם העברה הכי גדולה... וכמו שרבינו מספר בסיפורי־מעשיות, מעשה י"ב - מבעל תפילה, שאצלם העניין של צדקה והעזרה לאדם אחר - זו העברה הכי גדולה, והורגים בני־אדם על זה... הנה מגיע אורח, והוא לא מתאים למיטה - מושכים אותו כדי שיתאים, הוא יותר מדי גבוה - קטינים אותו... **אילו רוצחים!** שאדם יהיה כזה עם רוע לב אל השני?! "רָעִים וְחַטָּאִים" - 'בין אדם לחברו' - זה הכי גרוע!

ואברהם אבינו לא מתייאש מלהציל, ובסוף הוא פעל בשביל לוט - שנמלט אל העיר צוער, לכל הפחות היה מישהו שהוא 'כן' ניצל... **זו העבודה של הצדיקים!**

ועל־כן התורה הקדושה מגלה את כל זה תיכף ומיד אחר כל ענין המלאכים, שהנה הם שמעו כאלו דיבורים אצל אברהם אבינו - אז היה להם כבר ענין אחר איך ללכת... הם הבינו שיש להם שליחות! אבל עכשיו השליחות שלהם היא בשביל דברים גדולים מאד, כי הרי אחד מהמלאכים נשלח כדי להציל את לוט, ואנחנו יודעים את כל הסיפור שנעשה מן ההצלה של לוט - עם בנותיו, ומה היה הסוף של הסיפור? "**דוד מלך ישראל חי וקיים**"! כי מהסיפור של לוט ובנותיו - שהן ראו איך שהכל נחרב, והם חשבו שכל העולם כולו נחרב... הם לא ידעו שזה רק סדום... ראו את כל המהפכה שנעשתה[ה], והנה הם ישבו במערה, והיה הסיפור שמצאו שם יין במערה וכו', וכל זה כדי שתצא רות המואביה - ממואב, ונעמה העמונית -

---

ד. עיין באות תפילה, חלק שני, סעיף ג': 'מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל בְּנֵי דּוֹרוֹ, זוֹכֶה לְגִלּוּי שְׁכִינָה'; ועוד שם באות המתקת דין, סעיף ע': 'מִי שֶׁאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נֶעֱנָשׁ'.

ה. מוהרא"ש היה תמיד אומר, שכך יהיה בגרמניה - אצל הגרמנים ימח שמם וזכרם, כמהפכת סדום ועמורה!

מעמון, והרי רות המואביה היא **'אמה של מלכות'** - הסבתא של דוד המלך מלך המשיח! והאר"י הקדוש מסביר זאת עפ"י הכתוב (איוב יד, ד) **"מִי יִתֵּן טָהוֹר מְטָמֵא"** - שהנשמות הקדושות של מלך המשיח הולכות דייקא דרך דברים כאלו קשים!

זה לימוד לכל אחד ואחד: בני אדם נופלים בדעתם - 'מה איתי... אני הכי גרוע'... ויש לו כל מיני ראיות לזה - 'אני מכיר את המשפחה שלי... אני יודע מאיפה באתי... ומה רוצים ממני?!'... אבל כשהוא מחדיר בעצמו את הלימוד האמור - הוא מקבל חיזוק נפלא, מהיכן הגיע נשמת מלך המשיח? מתוך סדום! וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (ב"ר נ, י) על הפסוק (תהלים פט, כא) **"מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי"** - **'הֵיכָן מָצָאתִי אוֹתוֹ? בִּסְדוֹם'**; דייקא מתוך תכלית הירידה! ואמנם כולם נהפכו - אבל לוט ניצל! והכל בכוחו של אברהם אבינו, וכמ"ש בפירוש **"וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹקִים אֶת עָרֵי הַכִּכָּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה"**; כי זו היתה הפעולה של אברהם אבינו, שהוא היה רגיל תמיד להכניס את האורחים, ועכשיו הוא הכניס מלאכים, ופעל בשביל לוט - שהוא לכל הפחות יינצל, ומזה יצא דוד המלך מלך המשיח! וזהו לימוד חי וקיים לכל אחד ואחד, שאף פעם לא יתייאש!

אגב, רבינו הקדוש בעצמו הוא נכד של דוד המלך ע"ה - הוא מזרע דוד, ובעצם אם מְדַבְּרִים כאלו - מדברים מרבינו הקדוש... והיכן מצאתי? בסדום! **כי לצדיקים יש כזה כח להפוך את 'תכלית הירידה' ל'תכלית העליה', ולצעוק ש"אין שום יאוש בעולם כלל"! והלימוד הזה נובע מן האמור - תראה מה יצא מסדום ועמורה - רות ודוד המלך, וכל צאצאיו, ובתוכם מלך המשיח שיקרב את כל העולם כולו להקב"ה!**

אכן, אלו דברים עדינים מאד, אבל הלימוד היוצא מזה הוא מסר חזק מאד - **"אין שום יאוש בעולם כלל!"**... ואם הוא חושב שהוא מאד גרוע, הוא בא ממקום לא טוב, והוא בעצמו נראה איך שנראה... לא מדברים שהוא רק בא ממקום ממשפחה רחוקה, מאזור לא טוב ומ'סביבה' מאד רחוק, אלא הוא בעצמו מושפל וגרוע, והוא אומר שבור מאד - **'איפה הייתי?! באילו מקומות הייתי?! הייתי במקומות הכי שפלות והכי גרועות'**... אבל הוא מחזק את עצמו ומחזיק מעמד, למה? כי יש את הדיבורים של הצדיקים, שהם מדברים הן ל**'דרי מעלה'** - יש להם דיבורים למלאכים, והן ל**'דרי מטה'**...

ולכן כל העניין עם סדום היה דייקא אחר שאברהם אבינו דיבר עם המלאכים את כל הדיבורים האלה, שהוא נתן להם את הלחם שלו - **"וְאֶקְחָה פַּת לָחֶם"**, ואזי: **"וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם"**, ורק **"אַחַר תַּעֲבֹרוּ"** - אם היית כבר אצלי, ואכלת את הלחם שלי, 'וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם' - קיבלו סעדה ושביעה טובה, אח"כ: **"אַחַר תַּעֲבֹרוּ"** - אתה יכול ללכת הלאה...

בזה ידועה השאלה: וכי זו הלשון המכובדת לומר לאורחים?... הנה הגיע אליך אורח, וכי שייך לומר לו 'בוא תאכל משהו, ואח"כ תלך'...? לא אומרים ככה... הוא רק עכשיו הגיע, אז אח"כ, כשיגמור את הסעודה, והוא יתחיל ללכת, תברך אותו 'לחיים ולשלום'... אבל פה אברהם אבינו אומר להם "**וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם**" - תקבלו אצלי שביעה טובה, תהיו שבעים כמו שצריך... ו"**אַחַר תַּעֲבֹרוּ**" - אח"כ אתם יכולים לעבור...

אבל מונח בזה דבר נפלא: **אחר שהייתם אצלי, עכשיו תלכו ותדעו איך להתנהג בהמשך! ולא משנה האם אתם אנשים - או שאתם מלאכים, זה לא משנה... "כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם" - הקב"ה שלח אתכם לכאן!**

כי כאמור לעיל, בני אדם קצת מתבלבלים בעניין הזה: או שהם אנשים, או שהם מלאכים... **אבל להצדיק זה לא משנה! אתם אנשים? אתם מלאכים? יש לי דיבורים לכולכם!**

פעם רבינו ישב באיזה זמן, והיה איזה אחד שעשה הצגה - פתאום הוא נכנס כמו אדמו"ר, עם כל ה'שמונה בגדים'... וכולם צחקו - כי ידעו שהוא בסה"כ אדם פשוט... והנה הוא יצא, ואחר כמה דקות חזר והיה לבוש כמו כומר, ורבינו ענה ואמר: "**הנה הוא מלאך, הנה הוא גלח** (כומר)"... מה מונח במילים אלו? שהנה יש אדם שהוא כמו '**מלאך**' - הוא מקבל פתאום רצונות קדושים וכו', אך הנה פתאום הוא נפל, ה' ישמור... ולא רק 'נפל', אומר רבינו (ליקו"מ, ח"א, סי' רט"ו), שיש ענין של 'שמד', רחמנא ליצלן, ומי מציל אותו מזה? אומר רבינו: הנה האדם נמצא ב'**שמד**', ובא הצדיק - שהוא '**משה**', והוא מעלה את האדם מ'**שמד**' ל'**רצון**'! שמ"ד גימטריא 443, מש"ה גימטריא 543, רצו"ן בגימטריא 643, ולמשה רבינו יש את הכח להעלות את האדם מ'שמד' ל'רצון'! הצדיק לקח אותו מ'גלח' - הוא היה בבחינת כומר, ה' ישמור... והנה הוא עשה אותו 'מלאך' - הביא אותו ל'רצון'! [וכבר אמרנו לעיל מהו 'רצון', שאדם יצעק "תקשור אותי כי אני מתפורר!"...].

וממילא מתיישב כל השאלות האלו - הם היו מלאכים... הם היו אנשים... **להצדיק זה לא משנה! אתה מלאך? יש לי דיבורים בשבילך! "כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם" - הגעתם לכאן בכוונה, שזה הכי חשוב!**

ובחשיבות העניין הזה אצל אברהם אבינו, חכמינו הקדושים למדים מזה (שבת קכז.): '**גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה**'; כי כשאברהם אבינו ראה את האורחים, הוא אמר להקב"ה: "**אֲ-דֹנָי אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ**"; הנה הקב"ה מתגלה אליו, והוא עתה באמצע לדבר להקב"ה, והנה אברהם אבינו רואה את אלו האנשים - המלאכים - אז הוא אומר: '**רבש"ע, אל תלך ממני, פשוט יש אנשים שהגיעו, ואני צריך לקרב אותם**'...

וגם בזה רואים את העניין האמור: **אם הם מלאכים, וכי אברהם אבינו צריך**

לדאוג בשבילם? הקב"ה שלח אותם, אז הקב"ה כבר יטפל... אבל אברהם אבינו יודע שהוא צריך! בין אם זה אנשים, בין אם זה מלאכים, הוא מוכרח פה לקרב! והוא אומר להקב"ה "אַל נָא תַּעֲבֹר" - 'רבש"ע, אל תעזוב אותי, אני כבר חוזר'...

[מובא בגמרא (ברכות ס:), ומוזכר בשו"ע (או"ח ג, א), שהיה נוסח לומר קודם שאדם יוצא לצרכיו - "התכבדו מכובדים" וכו', כי הרח יש מלאכים שמלווים את האדם, והנה הוא צריך לצאת לצרכיו, על זה יש נוסח להגיד למלאכים - 'תחכו, אני כבר חוזר'... ואכן, רוב הפוסקים אומרים שאנחנו לא מוחזקים שמלווים אותנו מלאכים, וזה מחזי כיוהרא שאדם יגיד 'מלאכים, תחכו עלי, אני כבר חוזר', ולכן לא אומרים זאת, אך עם כל זאת, שמעו מצדיקים שהיו אומרים בכגון דא: **'אני כבר חוזר'...**].

אברהם אבינו אומר להקב"ה: **"אַל נָא תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ"** - אמנם הם נראים כאנשים לא כ"כ חשובים - ערבים... ספנים... ואברהם אבינו אומר להקב"ה: 'אני כבר חוזר'... למדים מזה חכמינו הקדושים: **'גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה'**; כי איך מותר לאברהם אבינו להגיד להקב"ה כביכול **'אני כבר חוזר'**? הרי אתה מדבר להקב"ה עכשיו, ולכאורה אין אנשים, אין אורחים, אין שום דבר! הנה אתה עכשיו אתה באמצע התבודדות, ופתאום הגיע מישהו - **'אני באמצע לדבר להקב"ה, אל תבלבל אותי עכשיו, אגמור את ההתבודדות - ואח"כ אתפנה לזה'...**

אומרים בשם **הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע**, שהנה יש שאלה גדולה בכל הפוסקים, מדוע לא מברכים על מצות צדקה? כשעני בא אליך ומבקש צדקה, הרי זו מצות עשה מדאורייתא לתת לו צדקה, וכמ"ש **"פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ"** - זו מצות צדקה, ולמה לא עושים ברכה על זה - "אקב"ו על מצות צדקה?"...

הרבה תירוצים נאמרו בזה בדברי הפוסקים, והנה, **רבינו יואל מסאטמאר** היה "עמוד של צדקה וחסד", והוא תירץ ואמר: **מדוע לא מברכים על מצות צדקה? כי אדם יצטרך לברך ברכה, הנה יבוא אליו עני - הוא יחפש גארטל... ילך ליטול ידיים... הרי צריך לעשות ברכה... ואחר שיעשה את כל ההכנה שלו, הוא יגיד את הברכה בהתלהבות גדולה - ובינתיים, ה' ישמור, העני הזה כבר התעלף... הוא חיכה הרבה זמן, והוא רעב מאד - אין לו מה לאכול, 'אבל אני צריך לברך ברכה'... בא אליך עני? אין ברכה! תן לו מיד! אל תתעכב בכלל! תקיים מצות צדקה תיכף ומיד!**

אותו דבר לענייננו: אדם נמצא באמצע התבודדות, ופתאום הגיע מישהו, הוא רואה שצריכים לקרב איזה בן אדם... אז אברהם אבינו אומר להקב"ה **'רבש"ע, תחכה עד שאחזור'...**

ולכאורה העניין הזה טעון ביאור: איך מבינים את זה? הרי אתה באמצע לדבר

אל הקב"ה, היש דבר יותר גדול מזה?!...

אבל התירוץ הוא פשוט: **יש דבר אחד יותר גדול מזה, ומהו? שעכשיו אתה תגלה לעוד יהודי איך להיות דבוק בהקב"ה!** אמנם אתה דבוק בהקב"ה - בסדר, אתה צדיק גדול... אבל מה עם השני?!... היה כזה פתגם בין צדיקים, שאדם שהוא באמת צדיק, אבל הוא 'צדיק לעצמו', ולא דואג בשביל אחרים, אז הוא נקרא **"צדיק בפעלץ"**... המילה 'פעלץ' מוכרת לנו מהסדר שלנו בסיפורי מעשיות, ועתה אנחנו במעשה מחכם ותם, ושם מוזכר כמה פעמים את ה'פעלץ' של התם, וכך היו מכנים את 'מעיל הפרוה' שהיה לצדיקים - עם פרווה גדולה וכו', ועל זה היו אומרים שהוא אמנם צדיק גדול - אבל **"צדיק בפעלץ"**... לו חם מאד, יש לו פרוה מחממת היטב, ואפילו באמצע החורף - תמיד חם לו... מה הולך בחוץ עם אחרים? הרי אין לו שום דבר... אולי מעיל דק... אבל הוא דואג לעצמו... **צדיקים אמיתיים זרקו את הפעלץ מעליהם! הולכים לעזור ליהודי אחר!**

אם הזכרנו את **רבינו יואל מסאטמאר זי"ע**, נזכיר בעניין זה סיפור מימי ילדותו: כשהיה רבי יואל ילד קטן, הוא הרי היה בן של אדמו"ר גדול - בעל 'קדושת יו"ט', והאמא שלו קנתה לו מעיל בחורף [בהונגריה החורף חזק, ושורה קור חזק מאד...], ולא מעיל פשוט - אלא קנתה לו 'פעלץ' מכובד...

והנה, היא היתה בעלת צדקה וחסד גדולה, והיה לה מנהג שבכל ליל שבת, אחר הדלקת נרות, הרי יש זמן עד שבעלה הרבי יחזור לקידוש, היה לה קביעות לבקר נשים שצריכות עזרה - אשה יולדת, או אשה חלושה וכו'.

ליל שבת אחד, אחר הדלקת נרות, הלכה הרבנית לאיזה בית של יולדת שהיתה מאד עניה[1], וכשהיא הגיעה אל הבית, היא רואה שתלוי עדל-יד הארון מעיל שנראה בדיוק כמו המעיל שהיא קנתה לבנה יואלי'ש... [בילדותו, קראו לו בשם חיבה - יואלי'ש].

הרבנית כבר הבינה איך הגיע המעיל לשם... הרי זו היתה משפחה מאד עניה, ומהיכן היה להם בשביל ילדם כזה מעיל?...

אחר שהיא טיפלה ביולדת, חזרה הרבנית הביתה, והמתינה לבעלה הגדול - הרבי בעל 'קדושת יו"ט' שיגיע חזרה מביהכ"נ עם הילד יואלי'ש...

כשהם נכנסו לביתו, לקחה הרבנית את הילד יואלי'ש, ואמרה לו: 'תגיד לי

1. זהו חסד כ"כ גדול! וב"ה זכינו להקים כאלו ארגוני צדקה וחסד באופן תמידי, ובפרט ליולדות - ב"ה יש לנו כאלו דברים נפלאים, שנשים צדיקות מכינות להן אוכל - הן ארוחת בוקר והן ארוחת ערב, נשים ממש מוסרות נפשן להכין ולארגן שיהיה ליולדות לכל השבוע אחר הלידה - או יותר מזה - כדי שיהיה להן בקלות להתמודד עם מה שהיא בין כך מתמודדת - הרי היא יולדת... וב"ה שזכינו לכאלו ארגוני צדקה וחסד, וזה מצטרף לאלו הארגונים הקיימים - 'זכרון חיה' - שהולכים לבקר חולים, וכאמור - ארגון מיוחד בשביל יולדות, ב"ה! ארגונים של צדקה וחסד!

את האמת, היכן הוא המעיל שקניתי לך?'... התחיל הילד 'להחליף צבעים' ואמר: **'אמא, תמחלי לי... יש לי חבר בגילי, וממש ריחמתי עליו... בקושי היה לו איזה מעיל דק... בשבילי הפרוה הזה יותר מדאי... זה מחמם אותי יותר מדאי... ממש ריחמתי עליו, ונתתי לו'...**

זו העבודה של צדיקים, שהם מוכנים לתת מעצמם, ולא אכפת להם כלום - העיקר שהשני יהיה לו טוב! והדבר הזה הוא יכול להיות יותר גדול "מהקבלת פני השכינה", למה? **כי אתה גורם לעוד בן-אדם לקבל פני השכינה!** אמנם אתה באמצע להתבודד, ואתה "**צדיק בפעלץ**"... חם ונעים לך מאד, אבל כולם בחוץ רועדים מקור... הם לא יודעים כלום... **אתה אמנם מתבודד, אבל מה יהיה עם כולם?!...** צדיק אמיתי הוא לא נח - **'אני צריך לקרב את כולם!'...** ואפילו שהוא באמצע להתבודד, אם הוא רואה מישהו שזקוק לעזרה - **'רבש"ע, מחילה, אני כבר חוזר... אני צריך ללכת'... ואף שאולי הם מלאכים - זה בסדר, גם עם המלאכים יש לי מה לדבר...**

זו עבודת הצדיקים, וזה פירוש "**גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה**"; איזה אורחים? אם זה אנשים או מלאכים - **זה לא משנה, אברהם אבינו יש לו דיבור בשביל כולם!**

זהו לימוד עיקרי מפרשת השבוע ששייך לכל אחד ואחד, שנעשה את הכל בשביל שנזכה ל"**וַיֵּרָא אֵלָיו ה'**" - לזכות לגילוי שכינה! והדבר הראשון - שב"ה זכינו להיכנס בבריתו של אברהם אבינו, ואנחנו צריכים לעשות את הכל כדי לזכות לזה - "וְ'הַחַי יִ'תֵּן אֶ'ל לִ'בּוֹ", לראות איך אנחנו יכולים להתחזק בעבודת ה', אבל באותו זמן: "**וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם**" - אנחנו צריכים לקרב אחרים, איך? **להפיץ אור רבינו, להדפיס את הספרים ולהפיץ אותם!** לחזק בני אדם בדיבורים - אם זה גברים לגברים, נשים לנשים, **צריכים לעשות את הכל לפרסם אלקות!**

וזו תהיה העבודה של משיח צדקנו - לקרב את כל הבריאה כולה אל הקב"ה, שזה משיח בן דוד - ומאיפה הוא יצא? דייקא מסדום! וכלשון המדרש הנ"ל: **'הֵיכָן מָצָאתִי אוֹתוֹ? בִּסְדוֹם'**; במקום שבו הפכו את הכל - היו "רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד", אבל אנחנו נוציא משם את כל הקדושה! **והוא לימוד נורא לאדם, שלא תיחלש דעתו כלל, ולא יתייאש משום דבר שבעולם, ואף הוא היה בסדום - במקומות מאד רחוקים, אבל עכשיו הכל יתקרב אל הקדושה!**

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת לגלות ולפרסם אור רבינו בכל העולם כולו, לפרסם את הלימודים של משיח צדקנו, לקרב את כולם אל הקדושה, להחזיר את כל העולם כולו בתשובה בעזרת ה', וכך עם ישראל יזכו שיגיעו לכל מה שהקב"ה הבטיח לנו ע"י הנביאים, ובקרוב יתגלה משיח צדקנו ותהא הגאולה השלימה!